

Culemborg, 17 juni 2018

Tekst: Job 10: 7

Thema: 'U weet: ik ben niet schuldig'

Voorganger: ds. Henri Veldhuis

In plaats van een schriftlezing uit Job, kwam het drama van Job op het podium:

Job (Kees van der Zwaard) en één van zijn vrienden (Dick Helmond);

hier te beluisteren: kerkdienstgemist.nl

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Twee weken geleden kon Job het nog opbrengen God te prijzen, al had hij alles verloren, zijn bezit en zijn kinderen. "De Heer heeft gegeven, de Heer heeft genomen, de naam des Heren zij geprezen", had hij nog gezegd. Hij weigerde te breken, hij weigerde zijn geloof op te geven, Hij weigerde de naam van God te vervloeken. De eerste aanval van de Satan had hij afgeslagen.

En daar draait het om, in het hele verhaal van Job: die stem van de Satan. Dat is de stem van het wantrouwen, die in allerlei situaties van ons leven wakker kan worden in ons hoofd en hart. Voor Gods aangezicht zaait de Satan wantrouwen over die rechtvaardige en vrome Job. "Schepper", zo had Satan gezegd "maak het Job maar eens moeilijk, dan zul je zien dat Job U ook de rug zal toekeren, net zoals zoveel anderen mensen."

En diezelfde stem fluistert in het hoofd van Job: "Beste Job, wat moet je nog met een God die jou dit aandoet, of die jou dit laat overkomen, die jou in ieder geval niet beschermt tegen zulke rampen? Dat moet wel een foute God zijn, als Hij al bestaat. Of heb jij misschien een verborgen en duister verleden waarvoor je nu gestraft wordt? Ben je misschien toch niet zo vroom en goed als iedereen dacht?"

Die Satan bestaat niet als een persoon of als een dier met horentjes; dat is een mythologisch beeld. Maar hij bestaat wel als die stem die overal wantrouwen en verwoesting zaait in de harten van mensen. - De eerste aanval van die giftige stem heeft Job afgeslagen. Hij is pal blijven staan voor zijn geloof in God en voor de onschuld van zichzelf.

Maar nu vandaag. Zie Job eens zitten op de vuilnisbelt aan de rand van het dorp, overdekt met zweren. Doodziek, onrein, letterlijk in zak en as, en dan ook nog bespot door zijn eigen vrouw. Nog dichter is het lijden hem op de huid gekomen, lichaam en ziel onder de zweren. Hij krabt zichzelf met een potscherf.

En dan houdt hij het niet meer. Voor de ogen van zijn vrienden breekt hij uit in een hartverscheurende klacht die een aanklacht is tegen God en het leven. Job vervloekt de dag van zijn geboorte. Was hij toen maar begraven als een misgeboorte. Scherpe verwijten gooit hij God in het gezicht: "Waarom hebt U mij het leven gegeven, waarom maakt U mij kapot? Waarom bespringt U mij als een leeuw, ben ik een prooi in uw klauwen?"

Een ongehoorde klacht van Job uit de diepte van zijn nood, maar ook een uiting van zijn woede en protest. Ze vertolken de kracht van iemand die vecht voor zijn leven, voor zijn integriteit en voor zijn geloof in God. Daar doe je niet zómaar afstand van.

Bij zulke woede tegen God zou je denken dat Satan nu gewonnen heeft. Maar het tegendeel is waar. Job doet een frontale aanval op zijn Schepper, juist omdat hij zich er niet bij neer kan leggen dat God dit doet, zou kúnnen doen, zou willen doen. Job gaat de strijd aan met zijn God, vanuit zijn diepe geloof in die God, die dit niet kan maken.

In de kern is Job nog niet gebroken, anders zou zijn aangrijpende klacht niet zo strijdvaardig zijn in woede en protest. Al heeft Job nu diepe twijfels aan God die dit met hem doet, of dit in ieder geval laat gebeuren, hij geeft het nog niet op; hij vecht voor zijn geloof, voor zijn relatie met de Eeuwige, voor het allerheiligste in zijn leven.

En al heeft Job twijfels over God, nog steeds heeft hij geen twijfels over zichzelf. Hij blijft niet alleen vechten voor de reputatie van God, maar ook voor die van hem zelf. Dat is de strijd van hoofdstuk 10. *“U weet dat ik onschuldig ben”*, zo roept Job tegen God. *“Waarom straft U mij dan? Waarom blijft U zoeken naar zogenaamde zonden? Zeker, als ik schuldig ben, buig ik bevend mijn hoofd voor uw aangezicht. Maar zelfs als ik niet schuldig ben, slaat u mijn neer, maakt u een vervloekt mens van mij.”* Ook op de vuilnisbelt, in het diepste van zijn ellende blijft Job tot het laatste toe vechten voor zijn onschuld en zijn integriteit.

“U weet dat ik niet schuldig ben!” Daarover is, denk ik, misschien wel te weinig gepreekt in de kerk, over de strijd voor je onschuld. Er is veel kwaad en schuld in de wereld, in ons leven, en dat maakt zoveel kapot. Alle reden om het daar over te hebben in kerk en geloof, en dan ook de ongekende kansen van berouw, bekering, schuldbelijdenis, vergeving en verzoening.

Maar er zijn ook situaties waarin we ten onrechte beschuldigd worden, misschien wel door vrome dominees of vrienden, zoals de vrienden van Job. Het kan zijn dat onze goede naam wordt aangetast door mensen die ons klein willen houden, die over ons roddelen, die suggestieve opmerkingen maken over ons karakter, over wat we gedaan zouden hebben.

Misschien vond je de moed om een klokkenluider te zijn, een dissident die de waarheid durft te zeggen, op je werk, in de kerk, in de politiek, in de familie. Zoveel tegenkrachten die dan los kunnen komen.

“Ja, jij doet jezelf nu wel voor als iemand die profetisch de waarheid durft te zeggen, die zelf zo rechtvaardig lijkt, maar maak je zelf dan nooit fouten? Ben jij de enige die het goed ziet?”

“En waarom ben je zo scherp, zo emotioneel; zo rechtlijnig? Heb je problemen thuis? Ben je labiel? Collegiaal is het niet, wat je doet. Je veroorzaakt conflicten op de werkvloer, ruzie in de kerk. Is de gemeenschap van geloof daarmee gediend?”

Ongelofelijk eenzaam kun je dan zijn, als je zo wordt bedreigd door stemmen van de Satan, als je zo voor de rechtbank komt te staan van je collega's, je geloofsgenoten, je familie, misschien wel je eigen vrouw, zoals bij Job. Twijfel slaat je om het hart. Had je hieraan wel moeten beginnen? Had je niet beter mee kunnen buigen in leugen en zwakheid, net zoals de anderen?

Zó eenzaam kun je worden, misschien wel voor de rechtbank van je vrienden, zoals bij Job. Je vrienden vinden ook dat je nu te ver gaat. Wat bezielt je om God zo woest aan te spreken? Je reageert zó agressief; is er toch wat mis is met jou? Roep je al die ellende ook niet over je af, met je zogenaamd 'princiële' gedrag? Is het niet een teken van hoogmoed om zo hoog op te geven van je eigen onschuld en zo tekeer te gaan tegen God?"

Dat is wel het ergste: je vrienden zijn geen vrienden meer. Met goede bedoelingen worden ze handlangers van de Satan. Je bent nu stik alleen, want ook zij voeden het wantrouwen over jou. De vrienden komen om te troosten, maar troosten is niet zo gemakkelijk als die ander zich niet stiller neerlegt in berusting. Troosten is moeilijk, als die ander ontketend raakt in heftige emoties en woede. Okay, in het begin mag je best wel boos zijn, dat is menselijk. Maar Job gaat maar door. En die boze vader van Anne Faber gaat ook maar door. Hij heeft zelfs een officier van justitie aangeklaagd. Dat gaat wel heel ver, zoals Job ook wel ver gaat.

En zo kan troost omslaan in ontrouw en verraad, als wij niet trouw kunnen zijn aan een mens die een eenzame maar rechtvaardige strijd voert, als we geen raad weten met zulke emoties, en die ander daarin alleen laten, - als we die ander aantasten in zijn integriteit met zogenaamd 'pastorale' opmerkingen.

Zo komt Job in een verstikkend isolement. - En pas over twee weken, als Job 42 aan de buurt is, horen wat het laatste woord van Schepper voor deze Job, deze rechtvaardige die zo vecht voor zichzelf en zijn geloof.

Uit het evangelie hebben we ook gehoord van een mens die in zó'n isolement komt, evenals Job. Dat gebeurt wanneer de Schepper zelf zijn integriteit en liefde in onze handen legt, in ons hart, in ons leven van vandaag.

Hij is Jezus van Nazareth die sporen trekt door de landstreken van Galilea, als een dissident en klokkenluider van Gods Koninkrijk. En al vroeg groeit er rond Hem een netwerk van weerstand en wantrouwen.

Jezus gaat op weg naar Judea, het hartland van Gods volk; naar Jeruzalem, de stad Gods; naar de tempel, om daar schoon schip te maken, om ruimte te maken voor Gods ware Woord in ons midden; om profetisch te getuigen tegen alle kwaad waarmee wij elkaar en de wereld vernielen; om ruimte te maken voor zieken, armen en melaatsen; om zijn hand uit te strekken naar tollenaars en prostituees, - naar alle mensen die ergens zó verlangen naar Gods liefde.

Maar niemand wil tenslotte dat Jezus die weg gaat, zijn vijanden niet, en ook zijn vrienden niet. "Ach Heer, dat kan niet de bedoeling zijn", zegt Petrus, zijn beste vriend, "dat U naar Jeruzalem gaat. Dat is veel te gevaarlijk. Dat kan niet de bedoeling zijn, dat U zult lijden en sterven . . ." "Ga weg achter mij Satan", zegt Jezus dan in verdriet en boosheid, want Hij voelt zich niet begrepen in het diepste van zijn roeping.

Tenslotte staat Hij daar, als een vervloekte, een op voorhand veroordeelde, voor de rechtbanken van godsdienst en overheid, - voor Kajafas en Pilatus. Op allerlei manieren proberen ze Hem daar onderuit te halen en schuldig te maken. Jezus antwoordt met weinig woorden en veel zwijgen. En heel zijn houding getuigt van maar één antwoord: "U weet dat ik niet schuldig ben."

“Jullie kunnen mij belasteren en beschimpen, jullie kunnen mij overleveren aan de spot en woede van het volk, jullie kunnen mij veroordelen en geselen, maar jullie weten dat ik niet schuldig ben. Jullie kunnen mij op een kruis leggen, spijkers door mijn handen slaan zodat ik krimp van de pijn, maar jullie weten dat ik niet schuldig ben. Jullie blijven zien dat ik mijn hand van liefde naar jullie uitstrek, liefde die confronteert, liefde die ontmaskert, liefde die vergeeft en liefde die verzoent. Jullie kunnen mij oprichten als een vervloekte aan het kruis, maar in mijn ogen kijkt de Eeuwige jullie zelf aan, en dan weten jullie dat ik niet schuldig ben.”

“Misschien komen jullie bij mijn kruis met de nood en woede van Job. En die begrijp ik dan zó goed, en ook hoe eenzaam je bent. Kijk dan in mijn ogen als je strijdt met mij, en zie dan dat ik je liefheb; en geloof dan dat ik niet schuldig ben.”

Zijn alle onze vragen dan beantwoord, alle vragen ook van Job? Nee, zeker niet, maar God komt bij ons in de diepste kwetsbaarheid van ons leven, net zo eenzaam en vervloekt als Job. Hij laat zich zien in de diepte van zijn hart en zegt: “Je weet en je ziet dat ik niet schuldig ben.”

“En Job, als jij ook niet schuldig bent, dan kom ik bij je in jouw eenzaamheid, en zal jouw integriteit bevestigen en sterk maken, jouw troosten in diepe solidariteit, opkomen voor jouw recht en waarheid. Daar heb ik m’n leven voor over.”

Een Romeinse hoofdman, die Jezus zo ziet sterven aan het kruis, breekt dan uit in een zeldzaam woord van geloof: “Waarlijk, deze mens was Gods zoon.” Jezus als ‘Gods Zoon’, - die belijdenis begint niet als een hoeksteen van de dogmatiek, maar als een credo van de bezetter, een vijand die zich in de ogen van Jezus gezien voelt door God zelf, - die in de woorden van Jezus de stem hoort van God zelf: “Jij, Romeinse hoofdman, die medeverantwoordelijk bent voor mijn kruisiging, *jij* weet nu dat ik niet schuldig ben, en dat ik je lief heb.”

Misschien voelen we ons vandaag op de plaats van Job, onschuldig maar geraakt door zoveel lijden. Misschien staan we vandaag meer op de plaats van de Romeinse hoofdman, schuldig, meer of minder. Ongelofelijk dat Jezus innerlijk dan niet breekt aan het kruis, wanneer wij Hem van alles verwijten en aandoen. Godzijdank blijft Hij ongebroken in de kracht van zijn liefde.

“Waarlijk, deze mens is Gods Zoon.”

Amen

Gebed van de zondag

Heer, onze God,
U die wij 'vader' noemen
en soms ook 'moeder',
Vaak krijgen we zulke mooie namen
niet over onze lippen,
vanwege zóveel
dat we niet kunnen rijmen
met een goede en liefhebbende God.

We hebben het ook wel opgegeven
om laatste antwoorden te verwachten
voor het kwaad in de wereld
en de nood van ons leven.

En toch zijn we hier
met diep verlangen naar U,
als de bron van ons leven,
verlangen naar troost en kracht,
vrede en inspiratie
in een kring van mensen
die dat verlangen delen.

Goede God,
toch iets van een betrouwbare vader,
en een eeuwig liefhebbende moeder
zoeken we in U.
Amen

Kyriegebed

God van ontferming,
onze nood klagen bij U.
Dát doen we nog wel:
huilen van wanhoop en verdriet,
dat lucht misschien op.
Maar wat moeten we met onze woede,
als we U niet begrijpen,
en ook de mensen niet meer
om ons heen.
Daarom bidden wij:

God van recht en vrede,
bij U onze nood klagen,
dat doen we nog wel.
Maar dan,
als we geen tranen meer hebben,
en dodelijk vermoeid zijn,
misschien wel verbitterd?
Daarom bidden wij:

Goede God,
nog steeds hebben we het tegen U,
nog steeds komen we hier, in de kerk,
of luisteren we thuis mee.
Nog steeds zingen we een beetje mee,
of toch niet meer,
als het Gloria straks klinkt.
Daarom bidden wij: . . .